

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายจิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๖๖

เรื่องพิจารณาที่ ๓๓/๒๕๖๕

วันที่ ๓ เดือน พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๖

ระหว่าง ศาลจังหวัดปทุมธานี ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๐ (๒๑) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

คดีนี้ ศาลจังหวัดปทุมธานียื่นคำร้องตามคำโต้แย้งของจำเลย เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๐ (๒๑) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง หรือไม่

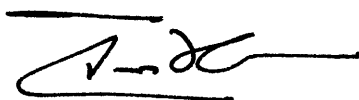
เห็นว่า พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๐ (๒๑) บัญญัติลักษณะต้องห้ามของบุคคลที่จะสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นว่า เคยถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งและยังไม่พ้นห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากการถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งจนถึงวันเลือกตั้ง บทบัญญัติดังกล่าวมีเจตนารมณ์ป้องกันไม่ให้บุคคลที่มีพฤติกรรมต่างพร้อย มีโอกาสเข้ามาเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรปกครองที่ใกล้ชิดกับประชาชน มีหน้าที่และอำนาจทั้งทางนิติบัญญัติและทางบริหารในท้องถิ่นอันเป็นพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตย ส่งผลต่อความผาสุกของประชาชนในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม แม้บทบัญญัติดังกล่าวจะเป็นประโยชน์แก่ประชาชน แต่ก็ยังเป็นบทบัญญัติจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลทางการเมืองระดับท้องถิ่นที่ประสงค์ จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งเป็นสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ในระบอบประชาธิปไตย การจำกัดสิทธิและเสรีภาพจะต้องไม่เกินสมควรแก่เหตุ

การถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง จะต้องมีการกระทำอันเป็นเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องถูกเพิกถอนสิทธิ จึงต้องพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ เปิดโอกาสให้มีการต่อสู้คดีกันอย่างเปิดเผย กฎหมายบัญญัติให้ศาลเป็นผู้พิจารณาเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งและสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือสิทธิสมัครรับเลือกตั้งจากเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะ ตามมาตรา ๑๐๘ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งกำหนดให้ศาลอุทธรณ์สั่งเพิกถอนสิทธิเป็นเวลาสิบปี และไม่ว่าจะเป็นการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือสิทธิสมัครรับเลือกตั้งอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดอื่นซึ่งมีบทลงโทษทางอาญา ตามบทกำหนดโทษ มาตรา ๑๑๘ - ๑๒๑ มาตรา ๑๒๔ - ๑๒๙ มาตรา ๑๓๓ - ๑๓๔ มาตรา ๑๓๖ และมาตรา ๑๓๙ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งกำหนดว่า หากศาลพิจารณาว่าจำเลยกระทำความผิดดังกล่าว นอกจากศาลกำหนดโทษทางอาญาแล้ว ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาห้าปีบ้าง สิบปีบ้าง ยี่สิบปีบ้าง ขึ้นอยู่กับความผิดที่กระทำนั้น ซึ่งกฎหมายกำหนดระยะเวลาตามความเหมาะสมแก่ความผิดแต่ละความผิดแล้ว การที่พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๐ (๒๑) บัญญัติลักษณะต้องห้ามของบุคคลที่จะสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้นับเพิ่มอีกห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากการถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง กรณีศาลสั่งให้เพิกถอนสิทธิการเลือกตั้งเป็นเวลาห้าปี จะถูกเพิ่มให้เป็นเวลาสิบปี กรณีศาลสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นเวลาสิบปี จะถูกเพิ่มให้เป็นเวลาสิบห้าปี กรณีศาลสั่งให้เพิกถอนสิทธิการเลือกตั้งเป็นเวลายี่สิบปี จะถูกเพิ่มให้เป็นเวลายี่สิบห้าปี ซึ่งคดีความผิดอาญานี้ จำเลยมีสิทธิอุทธรณ์ฎีกาต่อไป คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอาจเป็นคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาได้ ประกอบกับมาตรา ๕๐ บัญญัติลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งไว้ใน (๔) แล้วว่าเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๓๙ (๑) (๒) หรือ (๔) ซึ่งมาตรา ๓๙ บัญญัติลักษณะบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง (๒) ว่าอยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่ ดังนั้น มาตรา ๕๐ (๒๑) เป็นการบัญญัติให้เพิกถอนสิทธิเพิ่มขึ้นจากที่กฎหมายบัญญัติสำหรับความผิดนั้นและจากที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งโดยไม่มี การกระทำความผิดเพิ่มเติมใด ๆ ย่อมไม่เป็นไปตามหลักนิติธรรม เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ นอกจากนี้ ลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิรับสมัครเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๔) มาตรา ๑๐๘ ข. (๑) ประกอบมาตรา ๙๖ (๒) หรือลักษณะต้องห้ามการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๖) ประกอบมาตรา ๙๖ (๒) ล้วนแล้วแต่บัญญัติลักษณะต้องห้ามตามระยะเวลา

ที่ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเท่านั้น ไม่ได้บัญญัติเพิ่มระยะเวลาเมื่อพ้นระยะเวลาการถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งบัญญัติไว้ในมาตรา ๕๐ (๒๑) แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ย่อมเห็นได้ชัดเจนว่าบทบัญญัติดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง ไม่เป็นไปตามหลักนิติธรรม เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ

อนึ่ง แม้มาตรา ๕๐ (๒๓) (๒๔) และ (๒๕) แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ บัญญัติลักษณะต้องห้ามโดยเพิ่มระยะเวลาอีกห้าปี นับจากวันพ้นจากตำแหน่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้ง ๓ กรณี เป็นการพ้นจากตำแหน่งเพราะกระทำความผิดอื่น โดยกฎหมายไม่ได้กำหนดเวลาเพิ่มเติมจากระยะเวลาการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเช่นมาตรา ๕๐ (๒๑) การกำหนดลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๐ (๒๓) (๒๔) และ (๒๕) จึงเป็นการกำหนดเวลาการเพิกถอนสิทธิโดยตรง แตกต่างกับมาตรา ๕๐ (๒๑)

อาศัยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๐ (๒๑) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง

(นายจิรนิติ หะวานนท์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ